

Vabariigi Valitsuse määruse
"Lüsingu maastikukaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri" eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

„Looduskaitseaduse“ § 10 lõike 1 kohaselt on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala kaitse alla ning kehtestada ala kaitsekord.

Lüsingu maastikukaitseala (edaspidi *kaitseala*) moodustatakse karstivormide ning soo-, metsa- ja poollooduslike koosluste kaitseks. Varem see ala kaitse all ei olnud.

Alal on kehtestatud keskkonnaministri 22. aprilli 2004. a määrusega nr 24 „Majandustegevuse ajutiste piirangute rakendamine väljaspool kaitsealasid asuvatel Natura 2000 võrgustiku aladel“ ajutised piirangud majandustegevusele.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Järvamaa Keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist Olavi Randver, eelnõuga kavandatud kitsenduste vajalikkust, „Looduskaitseadusele“ vastavust ja seletuskirja nõuetekohast vormistust kontrollis Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuse loodusbüroo juhataja Taimo Aasma (tel 673 7563). Eelnõu keeletoimetaja oli Keskkonnaministeeriumi haldusosakonna spetsialist Enel Ormus (tel 626 2906) ja eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna jurist Hannes Mädo (tel 626 0725).

2. Eelnõu sisu

Kaitseala eesmärk on maastiku mitmekesisuse ja karstivormide ning nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I lisas nimetatud elupaigatüüpide kaitse. Need elupaigatüübid on: vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140 – sulgudes on siin ja edaspidi kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt EÜ nõukogu direktiivi 1992/43/EMÜ I lisale, kusjuures tärniga on tähistatud esmatähtsad elupaigatüübid), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), allikad ja allikasood (7160), vanad loodusmetsad (9010*), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning puiskarjamaad (9070) kaitse.

Kaitseala tüüp on maastikukaitseala, kuna kaitseala moodustatakse maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, tutvustamiseks ja piiranguvööndi kasutamise reguleerimiseks.

Kaitseala on tsoneeritud vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele üheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

Kaitse-eeskirja kohaselt on inimestel lubatud kaitsealal viibida, pidada jahti ning püüda kala. Lubatud on rahvaürituste korraldamine, seejuures üle 50 osalejaga rahvaürituste korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul. Telkimine ja lõkketegemine on lubatud ainult paikades, mille kaitseala valitseja on selleks määranud ja tähistanud, ning õuemaal omaniku loal. Kaitseala teedel on lubatud sõidukiga ning veekogudel mootoriga ujuvvahendiga sõitmine. Sõidukiga sõitmine väljaspool teid, mootoriga ujuvvahendiga ning maastikusõidukiga sõitmine on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, kaitse-eeskirjaga lubatud töödel, valitsemisega seotud töödel, kaitseala valitseja nõusolekul teadustegevusel, õuemaal ning piiranguvööndis liinirajatiste hooldamiseks vajalikel töödel ja

maatulundusmaal metsamajandus- või põllumajandustöödel. Kaitsealale ei jää adrut ega pilliroogu, seetõttu ei ole nendega seotud tegevust kaitse-eeskirjas eraldi käsitletud.

Kaitsealal ei või ilma kaitseala valitseja nõusolekuta muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlvikute sihtotstarvet, koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid, väljastada metsamajandamiskava, kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut, seada projekteerimistingimusi, anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks ning anda ehitusluba.

Sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja loodusvarade kasutamine, välja arvatud marjade ja seente varumine.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud olemasolevate maaparandussüsteemide hoiutööd ja veerežiimi taastamine, tee, tehnovõrgu rajatise või tootmisotstarbeta ehitise püstitamine kaitsealal paikneva kinnistu või kaitseala tarbeks ning olemasolevate ehitiste hooldustööd. Lisaks on kaitseala valitseja nõusolekul lubatud poollooduslike koosluste ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik tegevus ning metsakoosluse kujundamine vastavalt kaitse-eesmärgile, kusjuures kaitseala valitsejal on õigus esitada nõudeid raieaja ja -tehnoloogia, metsamaterjali kokku- ja väljaveo ning puistu koosseisu ja täiuse osas.

Kaitseala piiranguvööndis on majandustegevus lubatud. Kaitseala valitseja nõusolekul on piiranguvööndis lubatud ehitise püstitamine ja puhtpuistute kujundamine. Piiranguvööndis on keelatud uue maaparandussüsteemi rajamine, maavarade kaevandamine, energiapuistute rajamine, veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine. Keelatud on uuendusraie, välja arvatud turberaie raielangil suurusega kuni 2 ha, kusjuures tuleb säilitada koosluse liikide ja vanuse mitmekesisus. Keelatud on biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine, välja arvatud põllu- ja õuemaal.

Nii sihtkaitsevööndis kui ka piiranguvööndis on poollooduslike koosluste esinemisaladel nende ilme ja liigikoosseisu tagamiseks vajalik rohu niitmine, loomade karjatamine ning puu- ja põõsarde harvendamine.

Kaitseala kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitsealal esinevaid loodusväärtusi, kaitseala tsoneeringu ja kaitsekorra kohta koostatud eksperdiarvamust. Kaitse-eeskirjaga kehtestatavad piirangud on sätestatud ulatuses, mis tagab kaitsealal esinevate liikide ja looduslike elupaikade soodsa seisundi. Leebem kaitsereežiim seaks ohtu kaitseala kaitse-eesmärkide saavutamise ja kaitseväärtuste säilimise.

Kaitseala pindala on 107,9 hektarit, sellest eramaad on 41 hektarit, jätkuvalt riigi omandis olevat maad 21,5 hektarit ja riigimetsamaad 45,4 hektarit.

3. Maaomanike seisukohad

„Looduskaitseseaduse“ § 9 lõike 5 kohaselt teavitati kinnisasja omanikke ja Ambla Vallavalitsust kaitseala moodustamisest ja kaitse-eeskirjast posti teel. Välja saadeti 8 kirja (sh 7 maaomanikele ja 1 vallavalitsusele), milles paluti esitada ettepanekuid ja vastuväiteid.

Kaitseala välispiiri ja kaitse-eeskirja eelnõu avalik väljapanek toimus 14. jaanuarist kuni

28. jaanuarini 2005. a Ambla Vallavalitsuses ning Järvamaa keskkonnateenistuses. Avaliku väljapaneku toimumisajast teatati Ametlikes Teadaannetes (10.01.05), üleriigilise levikuga ajalehes Postimees (12.01.05) ja kohalikus ajalehes Järva Teataja (13.01.05). Maaomanikku, keda kirja teel teavitada ei õnnestunud, teavitati kaitseala moodustamisest üleriigilise levikuga ajalehe Postimees kaudu (02.02.05).

Avalik arutelu toimus Järvamaa keskkonnateenistuses 31. jaanuaril 2005. a, selle toimumisajast teavitati üleriigilise levikuga ajalehes Postimees (12.01.05) ja kohalikus ajalehes Järva Teataja (13.01.05). Avalikul arutelul osales 4 inimest.

Oma arvamuse on kirja teel esitanud järgmiste maaüksuste omanikud:

	Maaüksus	Pindala/ pindala kaitsealal, ha	Märkuse sisu	Tulemus
1.	Kalvi 13402:002:0531	umbes 27 ha/ umbes 10 ha	1. Ettepanek muuta kaitseala piiri nii, et osa nimetatud maaüksusest jääks sihtkaitsevööndi koosseisust välja. 2. Ettepanekud kaitse-eeskirja § 9 sõnastuse muutmiseks. 3. Ettepanek lisada kaitse-eeskirja lubatud tegevusena olemasolevate ehitiste uuendus- ja hooldustööd. 4. Ettepanek lisada kaitse-eeskirja sihtkaitsevööndis lubatud tegevusena hooldusraie küttepuidu varumiseks.	1. Pärast ettepaneku arutamist maaomanikuga kohapeal looduses ja eksperdiga konsulteerimist, maaüksuse osa arvatud piiranguvööndi koosseisu, kuna loodusliku struktuuriga metsaosa on liiga väike. 2. Kaitse-eeskirja lõplik struktuur ja sõnastus kujuneb edasise eelnõu koostamise käigus, kaitsekorra põhimõtteid ei muudeta. 3. Ettepanek arvesse võetud seaduses sätestatud sõnastuses. 4. Ettepanekut ei võeta arvesse, kuna sihtkaitsevööndis on majandustegevus keelatud.

	Maaüksus	Pindala/ pindala kaitsealal, ha	Märkuse sisu	Tulemus
2.	Kalvi juurdelõige 13402:002:1300	5 ha/ 5 ha	Ettepanekud kaitse- eeskirja eelnõu täiendamiseks: 1) sätestada kaitse- eeskirjaga maamaksu soodustused ja loodushoiutoetuste maksmine; 2) lubada kinnistu omanikel piiratud ulatuses metsa raiuda.	1. ettepanekut ei võetud arvesse, kuna seadus ei volita kaitse-eeskirjaga neid küsimusi lahendama; 2. ettepanekut ei võetud arvesse, kuna sihtkaitsevööndis on majandustegevus keelatud

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Lüsingu maastikukaitseala kaitsekorra kavandamisel on lähtutud “Looduskaitseaduses” esitatud nõuetest ning arvestatud vastavust Euroopa Liidu õigusele, eelkõige EÜ nõukogu direktiivile 1992/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta. Lüsingu maastikukaitsealale jääv ala on Vabariigi Valitsuse 05. augusti 2004. a korralduse nr 615-k "Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri" lisa 1 punkti 2 alapunkti 192 kohaselt määratud Natura 2000 võrgustiku alaks.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisele peab järgnema erinevate maamaksumäärade kinnitamine, mis tuleneb määrusega kehtestatavatest majanduspiirangutest. Sellega korrigeeritakse ühtlasi valdade eelarvesse laekuva ja riigi eelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust.

Määruse jõustumine ei too kaasa organisatsioonilisi muudatusi.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub “Riigi Teataja seaduse” § 5 lõikes 5 sätestatud ajal.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Lüsingu maastikukaitseala kaitse-eeskirja eelnõu kohta on esitanud positiivse arvamuse Järva Maavalitsus (14. juuni 2005. a kiri nr 1.3-2/1241). Ambla Vallavalitsus ettepanekuid ja vastuväiteid ei esitanud.

Villu Reiljan
Minister